

ja, delvis nødvendiggøre, at vi nu skride til Optagelsen af det Statslaan, som vi have stilet imod lige siden Aaret 1901.

Vor udenlandske Statsgæld udgjorde den 1. April 1909 166,127,250 Kr., Renterne af den 5,244,197 Kr.; samtidig var vor indenlandske Statsgæld 87,838,900 Kr. og Renterne af denne 3,096,461 Kr., det vil altsaa sige, at vi aarlig have anvendt ca. 8,340,658 Kr. til Forrentning af al vor Statsgæld; Rentebeløbene ere synkende, da vi aarlig anvende 1,700,000 Kr. til Afdrag paa Laanene af 1897 og 1900; denne Afskrivning paa Statsgælden vil i Virkeligheden sige, at vi siden 1. Januar 1901 have afdraget 15,300,000 Kr. paa vor udenlandske Statsgæld og dermed reelt set i disse Aar tilbagebetalt Laanet af 1900 og begyndt at afdrage paa Laanet af 1901.

Jeg er ikke blind for, at det kan være uheldigt vedvarende at ty til det udenlandske Pengemarked om Laan, men paa den anden Side ser jeg ingen Fare deri, saa længe Laanene faa en for det danske Samfund produktiv Anvendelse, og man samtidig ved gennemført Økonomi i Statsstyrelsen stræber efter, at det indvundne Udbytte opvejer Renteydelsen, stræber efter at skabe Aktiver, hvis Administration og Vedligeholdelse ikke opluge deres Udbytte. Vore Aktiver ere siden 31. Marts 1900 stegne fra 586 til 654 Mill., vore Passiver fra 207 til 253 Mill., og det uagtet vore Aktiver i 1902 nedskreves med 70 Mill. paa Statsbanerne og for nogle Aar siden med 10 Mill. vestindisk Tilgodehavende, og selv om man til vore Passiver henregner 20 Mill., som kun ere uegentlig Gæld, idet denne Gæld repræsenterer den Obligation paa 20 Mill. Kr., som Staten har udstedt som Sikkerhed for Hypotekbankens Forpligtelse. Vor Status, som mødte med et Overskud den 31. Marts 1900 paa 378 Mill. Kr. og i 1908 paa 398 Mill. Kr., giver ikke Anledning til nogen Ængstelse, og der er ingen Grund til at tro, at disse Aars nedadgaaende Statsindtægter, som ere indtrufne samtidig med de, særlig paa Grund af Lønningslovene og maaske en noget forceret Aktiverhvervelse, stigende Statsudgifter, skulde betyde en svigtende Erhvervsevne, svigtende Skatteevne hos det danske Folk; der er intet, der berettiger til at drage en saadan Slutning; vort Samfund har gennemlevet en Periode af Depression, som har sat sine Spor i Periodens Finanser, men jeg tror sikkert ikke, at den vil sætte varige Spor i Nationens Formue.

Denne blev omkring Aaret 1900 af den parlamentariske Skattekommission opgjort til 7 à $7\frac{1}{4}$ Milliard; i denne Sum indgik Værdien af Landbrugsejendommenes Jord og Bygninger med 2,100 Millioner, Besætning og Inventar med 550 Millioner. I Tiden fra 1901 til 1907 steg Salgsprisen for Landejendomme — Gaarde uden Besætning og Inventar — med over $\frac{1}{5}$, og Salgsprisen for Besætning og Inventar med henimod $\frac{2}{5}$, alt beregnet som Gennemsnit pr. Td. Hartkorn af de i de paagældende Aar afhændede Ejendomme; man tør heraf slutte, at Landets samtlige Landbrugsejendomme nu ere omtrent 650 Millioner mere værd end i Aaret 1900. I samme Tidsrum er By-Ejendommenes Assurancesum stegen fra ca. 1,400 Millioner til ca. 1,800 Millioner, altsaa med 400 Millioner. Værdien af Jernbaneanlægene kan antages at være forøget med 50 Millioner, Værdien af Handelsflaaden med 40 Millioner. Dersom Værdien af samtlige øvrige Formuesobjekter er forbleven konstant — Skove, Bygninger paa Landet, der ikke henhøre til Landbrug, Grundværdien i Byerne, Varelagre, Sporvejs-, Telegraf- og Telefonanlæg, Løse, der ikke vedrøre Næringsbrug osv. —, kan man saaledes regne med en Formuestigning paa over 1,1 Milliard Kr. Samtidig er imidlertid det Beløb, hvormed Danmarks Gæld til Udlandet overstiger dets Tilgodehavende i Udlandet, forøget fra ca. 200 til ca. 700 Mill. Kr., altsaa med omkring $\frac{1}{2}$ Milliard. Dersom Nettoformuen i Aaret 1900 er rigtigt opgjort til 7 à $7\frac{1}{4}$ Milliard, vil man saaledes nu formentlig kunne regne, at den beløber sig til omkring $7\frac{3}{4}$ Milliard. Jeg tvivler derfor ikke om Finansernes og Nationens Evne til at kunne bære de med et nyt Statslaan forbundne Byrder, naar Laanet faar den tilsigtede Anvendelse.

Laanets Størrelse er bestemt under Hensyn til denne Anvendelse; det er betænkeligt at tage det for lille, dels fordi der opnaas bedre Vilkaar for et større Laan, dels for ikke saa hastigt igen at skulle ty til Pengemarkedet om Laan; paa den anden Side skal man naturligvis ej heller tage Laanet saa stort, at det ikke kan anbringes rentabelt, men naar Hensyn tages til de af mig nævnte Udgifter til Aktiverhvervelse og til den fornødne Forstærkning af Kassebeholdningen, har jeg ment det rettest at foreslaa et Laan stort nok til at afholde Udgiften i de næste 5 Aar til Udgiften efter Løven af 27. Maj 1908, det vil sige $17\frac{1}{2}$ Million, at tilbagebetale Kassebeholdningen 15 Mill. Kr. af